

Vergaderjaar 1989-1990

17 779 **Vaststelling en invoering van de titels 7.7 (Opdracht), 7.9 (Bewaarneming), 7.14 (Borgtocht) en 7.15 (Vaststellingsovereenkomst) van het nieuwe Burgerlijk Wetboek**

Nr. 4 **NOTA VAN WIJZIGING**

Ontvangen 1 mei 1990

Het voorstel van wet wordt als volgt gewijzigd:

A. Het opschrift wordt veranderd in:

Vaststelling en invoering van de titels 7.7 (Opdracht) en 7.15 (Vaststellingsovereenkomst) van het nieuwe Burgerlijk Wetboek.

B. In de considerans vervalt: «7.9 (Bewaarneming), 7.14 (Borgtocht)» en «tegelijk met de boeken 3-6».

C. Vóór artikel I wordt geplaatst het opschrift:

HOOFDSTUK I. WIJZIGINGEN IN BOEK 7 VAN HET BURGERLIJK WETBOEK

D. In artikel I worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a. De inleidende bepaling komt te luiden:

Titel 7 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek wordt vervangen door:

b. Vóór de tekst van artikel 7.7.1.3 wordt het cijfer 1 geplaatst.

Aan de tekst wordt een tweede lid toegevoegd, luidende:

2. De opdrachtnemer die op redelijke grond niet bereid is de opdracht volgens de hem gegeven aanwijzingen uit te voeren, kan, zo de opdrachtgever hem niettemin aan die aanwijzingen houdt, de overeenkomst opzeggen wegens gewichtige redenen.

c. Artikel 7.7.1.5 komt te luiden:

Artikel 5. Indien de opdracht is verleend met het oog op een persoon die met de opdrachtnemer of in zijn dienst een beroep of een bedrijf uitoefent, is die persoon gehouden de werkzaamheden, nodig voor de uitvoering van de opdracht, zelf te verrichten, behoudens voorzover uit de opdracht voortvloeit dat hij deze onder zijn verantwoordelijkheid door anderen mag laten uitvoeren; alles onverminderd de aansprakelijkheid van de opdrachtnemer.

d. Voor de tekst van artikel 7.7.1.7 wordt het cijfer 1 geplaatst; aan het artikel wordt een lid toegevoegd, luidende:

2. De opdrachtgever moet de opdrachtnemer de schade vergoeden die deze lijdt ten gevolge van de hem niet toe te rekenen verwezenlijking

van een aan de opdracht verbonden bijzonder gevaar. Heeft de opdrachtnemer in de uitoefening van zijn beroep of bedrijf gehandeld, dan geldt de vorige zin slechts, indien dat gevaar de risico's welke de uitoefening van dat beroep of bedrijf naar zijn aard meebrengt, te buiten gaat. Geschiedt de uitvoering van de opdracht anderszins tegen loon, dan is de eerste zin slechts van toepassing, indien bij de vaststelling van het loon met het gevaar geen rekening is gehouden.

e. In artikel 7.7.2.4c lid 1 worden de woorden «op betaling van een geldsom, levering van goederen of afgifte van zaken tegen de lastgever uitoefenen, voorzover deze daartoe op het tijdstip van de mededeling jegens de lastgever gehouden is» vervangen door: uit de overeenkomst tegen de lastgever uitoefenen, voor zover deze op het tijdstip van de mededeling op overeenkomstige wijze jegens de lasthebber gehouden is.

f. Na afdeling 4 wordt opgenomen:

Afdeling 5

Agentuurovereenkomst

Artikel 1

1. De agentuurovereenkomst is een overeenkomst waarbij de ene partij, de principaal, aan de andere partij, de handelsagent, opdraagt, en deze zich verbindt, voor een bepaalde of een onbepaalde tijd en tegen beloning bij de totstandkoming van overeenkomsten bemiddeling te verlenen, en deze eventueel op naam en voor rekening van de principaal te sluiten zonder aan deze ondergeschikt te zijn.

2. De bepalingen van deze afdeling zijn niet van toepassing op agentuurovereenkomsten waarop de Wet Assurantiebemiddeling van toepassing is.

3. Ieder der partijen is verplicht de wederpartij op diens verzoek een ondertekend geschrift te verschaffen dat de dan geldende inhoud van de agentuurovereenkomst weergeeft.

Artikel 2

1. De handelsagent kan zich voor verplichtingen die voor derden uit een door hem bemiddelde of afgesloten overeenkomst voortvloeien, uitsluitend schriftelijk aansprakelijk stellen.

2. Tenzij schriftelijk anders is overeengekomen, is de handelsagent krachtens een beding van delcredere slechts aansprakelijk voor de goedheid van de derde.

3. Hij kan zich niet aansprakelijk stellen tot een hoger bedrag dan de overeengekomen provisie, tenzij het beding betrekking heeft opeen bepaalde overeenkomst of op overeenkomsten die hij zelf in naam van de principaal sluit.

4. Indien er een kennelijke wanverhouding is tussen het risico dat de handelsagent op zich heeft genomen en de bedongen provisie, kan de rechter het bedrag waarvoor de handelsagent aansprakelijk is, matigen, voor zover dit bedrag de provisie te boven gaat. De rechter houdt met alle omstandigheden rekening, in het bijzonder met de wijze waarop de handelsagent de belangen van de principaal heeft behartigd.

Artikel 3

1. De principaal moet alles doen wat in de gegeven omstandigheden van zijn kant nodig is om de handelsagent in staat te stellen zijn werkzaamheden te verrichten.

2. Hij moet aan de handelsagent het nodige documentatiemateriaal ter beschikking stellen over de goederen en diensten, waarvoor de handelsagent bemiddelt en hem alle inlichtingen verschaffen die nodig zijn voor de uitvoering van de agentuurovereenkomst.

3. Hij is verplicht de handelsagent onverwijld te waarschuwen, indien hij voorziet dat in een uitgesproken geringere mate dan de handelsagent mocht verwachten, overeenkomsten zullen of mogen worden afgesloten.

4. Hij moet de handelsagent binnen een redelijke termijn op de hoogte stellen van zijn aanvaarding of weigering of de niet-uitvoering van een door de handelsagent aangebrachte overeenkomst.

Artikel 4

1. De handelsagent heeft recht op provisie voor de overeenkomsten die tijdens de duur der agentuurovereenkomst zijn tot stand gekomen:

a. indien de overeenkomst door zijn tussenkomst is tot stand gekomen;

b. indien de overeenkomst is tot stand gekomen met iemand die hij reeds vroeger voor een dergelijke overeenkomst had aangebracht;

c. indien de overeenkomst is afgesloten met iemand die behoort tot de klantenkring die, of gevestigd is in het gebied dat aan de handelsagent is toegewezen, tenzij uitdrukkelijk is overeengekomen dat de handelsagent ten aanzien van die klantenkring of in dat gebied niet het alleenrecht heeft.

2. De handelsagent heeft recht op provisie voor de voorbereiding van na het einde van de agentuurovereenkomst tot stand gekomen overeenkomsten:

a. indien deze hoofdzakelijk aan de tijdens de duur van de agentuurovereenkomst door hem verrichte werkzaamheden zijn te danken en binnen een redelijke termijn na de beëindiging van die overeenkomst zijn afgesloten, of

b. indien hij of de principaal, overeenkomstig de voorwaarden bepaald in het eerste lid, de bestelling van de derde heeft ontvangen voor de beëindiging van de agentuurovereenkomst.

3. De handelsagent heeft geen recht op provisie, indien deze krachtens het tweede lid is verschuldigd aan zijn voorganger, tenzij uit de omstandigheden voortvloeit dat het billijk is de provisie tussen hen beiden te verdelen.

Artikel 5

1. Indien de rol van de handelsagent zich heeft beperkt tot het verlenen van bemiddeling bij de totstandkoming van de overeenkomst, wordt de order die hij aan zijn principaal heeft doen toekomen, voor wat betreft het recht op provisie krachtens artikel 7.7.4.2 geacht te zijn aanvaard, tenzij de principaal de handelsagent binnen de redelijke termijn, bedoeld in artikel 3, lid 4, mededeelt, dat hij de order weigert of een voorbehoud maakt. Bij gebreke van een in de agentuurovereenkomst bepaalde termijn bedraagt de termijn een maand vanaf het moment dat hem de order is medegedeeld.

2. Het beding dat het recht op provisie doet afhangen van de uitvoering van de overeenkomst, dient uitdrukkelijk te worden gemaakt. Het onthoudt aan de handelsagent deze provisie alleen indien de principaal bewijst dat de niet-uitvoering redelijkerwijs niet voor zijn rekening komt.

3. Indien het beding, bedoeld in het tweede lid, is gemaakt, ontstaat het recht op provisie uiterlijk wanneer de derde zijn deel van de overeenkomst heeft uitgevoerd, of dit had moeten doen, indien de principaal zijn deel van de transactie had uitgevoerd.

Artikel 6

1. De principaal is verplicht na afloop van iedere maand aan de handelsagent een schriftelijke opgave te verstrekken van de over die maand verschuldigde provisie, onder vermelding van de gegevens waarop de berekening berust; deze opgave moet worden verstrekt voor het einde van de volgende maand. Partijen kunnen schriftelijk overeenkomen dat de opgave twee- of driemaandelijks wordt verstrekt.

2. De handelsagent is bevoegd van de principaal inzage te verlangen van de nodige bewijsstukken, echter zonder afgifte te kunnen verlangen. Hij kan zich op zijn kosten doen bijstaan door een deskundige, aanvaard door de principaal of, bij afwijzing, benoemd door de president van de bevoegde rechtbank op verzoek van de handelsagent.

3. Echter kunnen partijen schriftelijk overeenkomen dat de inzage van de bewijsstukken zal geschieden aan een derde; indien deze zijn taak niet vervult, zal de president van de rechtbank een plaatsvervanger aanwijzen.

4. De overlegging van de bewijsstukken door de principaal geschiedt onder verplichting tot geheimhouding door de handelsagent en in de vorige leden vermelde personen. Deze laatsten zijn echter niet verplicht tot geheimhouding tegenover de handelsagent voor zover het betreft een in het eerste lid bedoeld gegeven.

Artikel 7

De provisie wordt uiterlijk opeisbaar op het tijdstip waarop de schriftelijke opgave, bedoeld in artikel 6, moet worden verstrekt.

Artikel 8

1. De handelsagent heeft recht op een beloning, indien hij bereid is zijn verplichtingen uit de agentuurovereenkomst na te komen of deze reeds heeft nagekomen, doch de principaal van de diensten van de handelsagent geen gebruik heeft gemaakt of in aanzienlijk geringere mate gebruik heeft gemaakt dan deze als normaal mocht verwachten, tenzij de gedraging van de principaal voortvloeit uit omstandigheden welke redelijkerwijs niet voor zijn rekening komen.

2. Bij de bepaling van deze beloning wordt rekening gehouden met het bedrag van de in de voorafgaande tijd verdiende provisie en met alle andere ter zake in acht te nemen factoren, zoals de onkosten die de handelsagent zich door het niet verrichten van werkzaamheden bespaart.

Artikel 9

Een agentuurovereenkomst die na het verstrijken van de termijn waarvoor zij is aangegaan, door beide partijen wordt voortgezet, bindt partijen voor onbepaalde tijd op dezelfde voorwaarden.

Artikel 10

1. Indien de agentuurovereenkomst is aangegaan voor een onbepaalde tijd of voor een bepaalde tijd met recht van tussentijdse opzegging, is ieder der partijen bevoegd haar te doen eindigen met inachtneming van de overeengekomen opzeggingstermijn. Bij gebreke van een overeenkomst dienaangaande, zal de opzeggingstermijn vier maanden bedragen, vermeerderd met een maand na drie jaar looptijd van de overeenkomst en met twee maanden na zes jaar.

2. De termijn van opzegging kan niet korter zijn dan een maand in het

eerste jaar van de overeenkomst, twee maanden in het tweede jaar en drie maanden in de volgende jaren. Indien partijen langere termijnen overeenkomen, mogen deze voor de principaal niet korter zijn dan voor de handelsagent.

3. Opzegging behoort plaats te vinden tegen het einde van een kalendermaand.

Artikel 11

1. De agentuurovereenkomst eindigt door het overlijden van de handelsagent.

2. In geval van overlijden van de principaal zijn zowel zijn erfgenamen als de handelsagent bevoegd, mits binnen negen maanden na het overlijden, de overeenkomst te doen eindigen met een opzeggingstermijn van vier maanden.

Artikel 12

1. De partij die de overeenkomst beëindigt zonder eerbiediging van haar duur of zonder inachtneming van de wettelijke of overeengekomen opzeggingstermijn en zonder dat de wederpartij daarin toestemt, is schadeplichtig, tenzij zij de overeenkomst doet eindigen om een dringende, aan de wederpartij onverwijld medegedeelde reden.

2. Dringende redenen zijn omstandigheden van zodanige aard dat van de partij die de overeenkomst doet eindigen, redelijkerwijs niet gevergd kan worden de overeenkomst, zelfs tijdelijk, in stand te laten.

3. Indien de beëindiging van de overeenkomst wegens een dringende reden gegrond is op omstandigheden, waarvoor de wederpartij een verwijt treft, is laatstgenoemde schadeplichtig.

4. Een beding waardoor aan een der partijen de beslissing wordt overgelaten of er een dringende reden aanwezig is, is nietig.

Artikel 13

1. Ieder der beide partijen is bevoegd de kantonrechter te verzoeken de agentuurovereenkomst te ontbinden op grond van:

a. omstandigheden die een dringende reden opleveren in de zin van artikel 12, lid 2;

b. verandering in de omstandigheden welke van dien aard is, dat de billijkheid eist, dat aan de overeenkomst dadelijk of na korte tijd een einde wordt gemaakt.

2. Spreekt de rechter de ontbinding uit op grond van een omstandigheid als bedoeld in het eerste lid onder a en kan van deze omstandigheid de verweerder een verwijt worden gemaakt, dan is deze schadeplichtig.

3. Spreekt de rechter de ontbinding uit op grond van hetgeen is bepaald in het eerste lid onder b, dan kan hij aan een der partijen een vergoeding toekennen. Hij kan bepalen dat deze in termijnen wordt betaald.

4. Het vijfde, zesde, zevende, negende, tiende en elfde lid van artikel 1639w van Boek 7A zin van overeenkomstige toepassing.

Artikel 14

1. De partij die, krachtens artikel 12 of 13 lid 3, schadeplichtig is, is aan de wederpartij een som verschuldigd gelijk aan de beloning over de tijd dat de agentuurovereenkomst bij regelmatige beëindiging had behoren voort te duren. Voor de vaststelling van deze som wordt rekening gehouden met de in de voorafgaande tijd verdiende provisie en met alle andere ter zake in acht te nemen factoren.

2. De rechter is bevoegd deze som te verminderen, indien zij hem met het oog op de omstandigheden te hoog voorkomt.

3. De benadeelde partij kan, in plaats van de schadeloosstelling in de voorafgaande leden bedoeld, volledige vergoeding van haar schade vorderen, onder gehoudenheid de omvang daarvan te bewijzen.

Artikel 15

1. Ongeacht het recht om schadevergoeding te vorderen, heeft de handelsagent bij het einde van de agentuurovereenkomst recht op een vergoeding, klantenvergoeding, voor zover:

a. hij de principaal nieuwe klanten heeft aangebracht of de overeenkomsten met de bestaande klanten aanmerkelijk heeft uitgebreid en de overeenkomsten met deze klanten de principaal nog aanzienlijke voordelen opleveren, en

b. de betaling van deze vergoeding billijk is, gelet op alle omstandigheden, in het bijzonder op de verloren provisie uit de overeenkomsten met deze klanten.

2. Het bedrag van de vergoeding is niet hoger dan dat van de beloning van één jaar berekend naar het gemiddelde van de laatste vijf jaren of, indien de overeenkomst korter heeft geduurd, naar het gemiddelde van de gehele duur daarvan.

3. Het recht op vergoeding vervalt, indien de handelsagent de principaal niet uiterlijk een jaar na het einde van de overeenkomst heeft medegedeeld dat hij vergoeding verlangt.

4. De vergoeding is niet verschuldigd, indien de overeenkomst is beëindigd:

a. door de principaal onder omstandigheden die de handelsagent ingevolge lid 3 artikel 12 schadeplichtig maken;

b. door de handelsagent, tenzij deze beëindiging wordt gerechtvaardigd door omstandigheden die de principaal kunnen worden toegerekend of wordt gerechtvaardigd door leeftijd, invaliditeit of ziekte van de handelsagent op grond waarvan redelijkerwijs niet meer van hem kan worden gevergd dat hij zijn werkzaamheden voortzet;

c. door de handelsagent die, overeenkomstig een afspraak met de principaal, zijn rechten en verplichtingen uit hoofde van de agentuurovereenkomst aan een derde overdraagt.

Artikel 16

1. Een beding dat de handelsagent beperkt in zijn vrijheid om na het einde van de agentuurovereenkomst werkzaam te zijn, is slechts geldig, voor zover:

a. het op schrift is gesteld, en

b. betrekking heeft op het soort goederen of diensten, waarvan hij de vertegenwoordiging had, en op het gebied, of de klantenkring en het gebied, aan hem toevertrouwd.

2. Zodanig beding is slechts geldig gedurende ten hoogste twee jaren na het einde van de overeenkomst.

3. Aan zodanig beding kan de principaal geen rechten ontleen, indien de overeenkomst is geëindigd:

a. doordat hij haar zonder toestemming van de handelsagent heeft beëindigd zonder inachtneming van de wettelijke of overeengekomen termijn en zonder een dringende aan de handelsagent onverwijld medegedeelde reden;

b. doordat de handelsagent de overeenkomst heeft beëindigd vanwege een dringende, onverwijld aan de principaal medegedeelde reden, waarvoor laatstgenoemde een verwijt treft;

c. door een rechterlijke uitspraak gegrond op omstandigheden ter zake waarvan de principaal een verwijt treft.

4. De rechter kan indien de handelsagent dat vraagt zulk een beding geheel of gedeeltelijk teniet doen, op grond dat, in verhouding tot het te beschermen belang van de principaal, de handelsagent door het beding onbillijk wordt benadeeld.

Artikel 17

Rechtsvorderingen gegrond op de artikelen 12 en 13 verjaren door verloop van één jaar na het feit dat de vordering deed ontstaan.

Artikel 18. 1. Partijen kunnen niet afwijken van de artikelen 2, 3 en 4 van afdeling 1, noch van de artikelen 1 lid 3, 2, 3, 4 lid 2, 5 lid 2, 6, 10 lid 2, 12, 13, 14, 16 en 17 van deze afdeling.

2. Evenmin kan ten nadele van de handelsagent worden afgeweken van de artikelen 5 lid 3, 7 en, vóór het einde van de overeenkomst, van artikel 15 van deze afdeling.

E. Artikel II vervalt.

F. Artikel III vervalt.

G. In artikel IV wordt aan artikel 7.15.1 een lid toegevoegd, luidende:
4. Deze titel is niet van toepassing op de overeenkomst van arbitrage.

H. Artikel V wordt vervangen door:

HOOFDSTUK II. AANPASSING VAN HET BURGERLIJK WETBOEK, HET WETBOEK VAN KOOPHANDEL, HET WETBOEK VAN BURGERLIJKE RECHTSVORDERING EN VAN ENIGE ANDERE WETTEN

ARTIKEL I

Het Burgerlijk Wetboek wordt als volgt gewijzigd:

A. In Boek 1 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

In artikel 90 lid 3 wordt «lastgeving» vervangen door: opdracht.

Lid 3 van **artikel 345** komt te luiden:

3. Voor het aangaan van een overeenkomst tot beëindiging van een geschil waarbij de minderjarige is betrokken, behoeft de voogd geen machtiging in het geval van artikel 19 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering of indien het voorwerp van de onzekerheid of het geschil een waarde van f 1 500 niet te boven gaat, noch indien de overeenkomst als een beheersdaad is te beschouwen.

In **artikel 441** lid 2 onder e wordt het woord «dading» vervangen door: overeenkomst tot het beëindigen van een geschil.

B. In Boek 7A worden de volgende wijzigingen aangebracht:

Artikel 1637 vervalt.

De negentiende titel vervalt.

ARTIKEL II

Het Wetboek van Koophandel wordt als volgt gewijzigd:

A. In het Eerste Boek vervalt de derde afdeling van de vierde titel.

B. Artikel 75a komt te luiden:

Artikel 75a. Op de handelsreizigersovereenkomst vinden de artikelen 7.7.1.6 lid 2, 7.7.4.2, 7.7.5.2, 7.7.5.4 en 7.7.5.5 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek overeenkomstige toepassing.

Van de artikelen 7.7.5.2, 7.7.5.4 tweede lid en 7.7.5.5 tweede lid, laatste zin van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek kunnen partijen niet afwijken.

Slechts bij schriftelijk aangegane overeenkomst mag van de bepalingen van de artikelen 7.7.1.6 tweede lid, 7.7.4.2 eerste lid en 7.7.5.4 eerste lid van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek worden afgeweken ten nadele van de handelsreiziger.

ARTIKEL III

Het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt als volgt gewijzigd:

A. Artikel 329 komt te luiden:

Artikel 329. In alle voor hoger beroep bij het gerechtshof vatbare geschillen over zaken die ter vrije bepaling van de partijen staan, kunnen partijen overeenkomen die geschillen bij de aanvang van het geding dadelijk ter kennis te brengen van het gerechtshof dat in hoger beroep bevoegd zou zijn.

B. Artikel 398 onder 2° komt te luiden:

2° tegen vonnissen die in eerste ressort op tegenspraak zijn geweest, indien partijen nadien zijn overeengekomen het hoger beroep over te slaan.

ARTIKEL IV

Artikel 43 lid 1 van de Wet op de rechterlijke organisatie komt te luiden:

In alle geschillen over zaken die ter vrije bepaling van partijen staan, en in welke partijen zich voor een kantonrechter te hunner keuze doch binnen het arrondissement aanmelden en zijn beslissing inroepen, zal deze van hun geschil moeten kennis nemen, ongeacht de aard daarvan en de waarde van het betwiste voorwerp.

ARTIKEL V

In artikel 104 van de Faillissementswet worden de woorden «dadingen te treffen en akkoorden of schikkingen aan te gaan» vervangen door: vaststellingsovereenkomsten of schikkingen aan te gaan.

ARTIKEL VI

In de artikelen 10 en 20 van de Vogelwet 1936 wordt het woord «lasthebbers» vervangen door: opdrachtnemers.

ARTIKEL VII

In artikel 24 van de Rompwet Instellingen van weldadigheid wordt het woord «dadingen» vervangen door: vaststellingsovereenkomsten ter beëindiging van geschillen.

ARTIKEL VIII

In artikel 10 eerste lid van de Wet aansprakelijkheid kernongevallen wordt «dadingen en schikkingen» vervangen door: overeenkomsten ter beëindiging van geschillen.

ARTIKEL IX

In artikel 171 van de Gemeentewet wordt «het treffen van dadingen» vervangen door: het sluiten van vaststellingsovereenkomsten ter beëindiging van geschillen.

ARTIKEL X

Artikel 19 onder III, onderdeel e, van de Waterstaatswet 1900 komt te luiden: e het sluiten van vaststellingsovereenkomsten ter beëindiging van geschillen.

HOOFDSTUK III. OVERGANGSBEPALINGEN

ARTIKEL I

Artikel 210 van de Overgangswet nieuw Burgerlijk Wetboek komt te luiden:

Artikel 210. Artikel 7.7.1.8 van Boek 7 is niet van toepassing op een overeenkomst van lastgeving die vóór 1 januari 1992 is gesloten.

ARTIKEL II

Na artikel 210 van de Overgangswet nieuw Burgerlijk Wetboek wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 211. 1. Op agentuurovereenkomsten die zijn tot stand gekomen vóór 1 november 1989, blijft het totdien geldende recht tot 1 januari 1994 van toepassing.

2. Bij de bepaling van de vergoeding bedoeld in artikel 7.7.5.15 van Boek 7 wordt de hogere waarde die de handelsagent aan de principaal heeft verschaft in de periode vóór 1 januari 1971, buiten beschouwing gelaten, indien de agentuurovereenkomst vóór 1 januari 1994 eindigt.

3. De artikelen III van de wet van 23 maart 1977, Stb. 153, en II van de wet van 5 juli 1989, Stb. 312, vervallen.

HOOFDSTUK IV. SLOTBEPALINGEN

ARTIKEL I

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

ARTIKEL II

Onze Minister van Justitie brengt de afdelingen en artikelen, vastgesteld in Hoofdstuk I van deze wet in een doorlopende nummering en past de verwijzingen in die artikelen aan.

TOELICHTING

Algemeen

1. Het wetsontwerp is ingediend ter begeleiding van de invoering van de Boeken 3, 5 en 6 van het nieuw BW, omdat de daarin geregelde overeenkomsten – de opdracht, de bewaarneming, de borgtocht en de vaststellingsovereenkomst – alle op de een of andere wijze nauw bij die boeken of de overige invoeringswetgeving waren betrokken.

Ter gelegenheid van de zgn. stofkamoperatie is het ontwerp weliswaar ontkoppeld, doch waar de band te nauw was, zijn de regelingen in het zevende gedeelte van de Invoeringswet Boeken 3, 5 en 6 (w.o. 17 896) overgenomen. Dit was integraal het geval met de overeenkomsten van bewaarneming en borgtocht, terwijl van de opdracht de regeling werd overgenomen, voor zover die voor de lastgeving van belang was.

2. Nu de invoeringswetgeving van de Boeken 3, 5 en 6 nagenoeg gereed is gekomen, kan de behandeling van het ontwerp ter hand worden genomen. Voor de opdracht – titel 7.7 – betekent dit dat haar regeling die van de lastgeving kan gaan vervangen (Hoofdstuk I, onderdeel D onder a); lastgeving is immers één van de species van het genus opdracht. Daarbij moet uiteraard het ontwerp worden aangepast aan de wijzigingen waartoe het parlementaire overleg voor de lastgeving heeft geleid (Hoofdstuk I, onderdeel D onder b–d).

De regelingen omtrent de bewaarneming (titel 7.9) en de borgtocht (titel 7.14) zijn reeds wet geworden en nemen hun plaats in Boek 7 BW in. De voorstellen daaromtrent kunnen uit het ontwerp worden gelicht (onderdelen A, B, E en F).

De regeling omtrent de vaststellingsovereenkomst is in het geheel nog niet parlementair behandeld, en blijft derhalve in het wetsvoorstel ongewijzigd.

3. Het is van meet af aan de bedoeling geweest dat ook de agentuur-overeenkomst in titel 7.7 haar regeling zou vinden. Zij is daar tot nog toe buiten gelaten, omdat zij in internationaal overleg – eerst de Benelux, later de Europese Gemeenschappen – was betrokken. Dit overleg is echter inmiddels voltooid, en bij de wet van 5 juli 1989, Stb. 312, is het Wetboek van Koophandel aan de Europese richtlijn aangepast. Dit betekent dat ook deze overeenkomst thans in titel 7.7 kan worden ingelijfd (Hoofdstuk I, onderdelen C en D onder e, Hoofdstuk II, artikel II).

Uiteraard worden hier slechts enkele redactionele wijzigingen ter aanpassing aan de titel Opdracht voorgesteld.

4. Toen bij de «stofkamoperatie» werd besloten, uit titel 7.7 voorschikkelijk alleen de overeenkomst van lastgeving in te voeren, is niettemin in het ontwerp 17 896 een reeks bepalingen opgenomen die in het voorontwerp – het «groene boek» – niet alleen voor de lastgeving, doch, in beginsel, voor iedere overeenkomst van opdracht waren bestemd. Ook deze artikelen zijn, soms in enigszins gewijzigde vorm, als lastgevingsartikelen wet geworden.

Deze artikelen gaan thans «terug» naar hun plaats in afdeling 7.7.1, betreffende de opdracht in het algemeen.

Deze bepalingen zijn de volgende:

Opdracht	Lastgeving	Onderwerp
7.7.1.2	7.7.1a	zorgplicht
7.7.1.3	7.7.1ab (lid 1)	aanwijzingen
7.7.1.4	7.7.1b	mededeling; verantwoording
7.7.1.5	7.7.1c	uitvoering door bepaald persoon
7.7.1.6	7.7.1d	loon
7.7.1.7	7.7.1e	onkosten
7.7.1.8	7.7.1f	meer dan één opdrachtnemer/lasthebber

De wijzigingen die de artikelen 7.7.1 ab en 7.7.1.c hebben ondergaan, worden bij de nota van wijzigingen thans in de artikelen 7.7.1.3 en 7.7.1.5 aangebracht.

5. Het is aanvankelijk de bedoeling geweest dat het aanpassings- en overgangsrecht dat bij het onderhavige wetsvoorstel behoort, in de invoeringswetgeving van de Boeken 3, 5 en 6 zou worden geregeld, en voor de lastgeving, de bewaarneming en de borgtocht is dat dan ook geschied. Voor de opdracht buiten lastgeving en de vaststellingsovereenkomst bestaat hieraan echter nog behoefte en de voorstellen daartoe worden dan ook bij deze nota van wijziging gedaan.

Toelichting op de artikelen

A. en B. De wijzigingen zijn nodig wegens het vervallen van de voorstellen omtrent bewaarneming en borgtocht, terwijl bovendien het rechtstreekse verband met de Boeken 3-6 thans is vervallen.

C. Nu bij dit onderwerp ook het aanpassings- en overgangsrecht wordt geregeld, verdient het aanbeveling de hoofdvorstellen, nl. die omtrent de opdracht en de vaststellingsovereenkomst, in een afzonderlijk, eerste hoofdstuk bijeen te houden.

D. Het artikel bevat de wijzigingen in het ontwerp die nodig zijn, nu de titel Lastgeving reeds in Boek 7 is opgenomen.

Onderdeel a regelt de vervanging van die titel door de ruimere titel opdracht, waarvan de speciale bepalingen omtrent lastgeving als afdeling 2 zijn opgenomen.

De onderdelen b en c passen de artikelen 7.7.1.3 en 7.7.1.5 van het ontwerp aan bij de teksten die de overeenkomstige artikelen 7.7.1 ab, 7.7.1 c voor de lastgeving hebben ondergaan.

Bij onderdeel d wordt artikel 7.7.1.7 aangevuld met een bepaling die de opdrachtnemer in bijzondere omstandigheden aanspraak op schadevergoeding jegens de opdrachtgever verleent. De aanvulling gaat terug op opmerkingen van de Vaste Commissies der Tweede en Eerste Kamer bij w.o. 17 896, resp. V.V.II, blz. 8 onderaan en V.V.I., blz. 2 onder 3. De eerste verwees daarbij naar een door Schoordijk gegeven voorbeeld van een arts die letselschade lijdt nadat hij in opdracht van een bedrijf een brandend warehouse is binnengegaan om bezoekers bij te staan (Ned. Juristenblad 1973, afl. 24A, blz. 48) met instemming geciteerd door Asser-Coehorst onder 81.

Zie voorts Schoordijk, De verbintenis uit de verplichting tot altruïsme, Med. Kon. Ned. Academie van Wetenschappen, Afd. Letterkunde, Nieuwe reeks, deel 50 (1987) blz. 231.

In de M.v.A. II, blz. 9/10 en M.v.A. I blz. 3 onder 3 bij w.o. 17 896, is geantwoord dat deze kwestie zich vooral buiten de, in dat wetsvoorstel geregelde, overeenkomst van lastgeving zal voordoen, en bij de verdere behandeling van het onderhavige wetsvoorstel onder ogen zal worden gezien. Ter voldoening daaraan wordt nu voorgesteld een bepaling in artikel 7.7.1.7 op te nemen, die, vergelijkbaar met artikel 6.4.1.3, onder bepaalde omstandigheden een recht op schadevergoeding mogelijk maakt. Daartoe wordt echter een aantal beperkingen gesteld die wegens het verschil in rechtsverhouding enigszins anders dan in artikel 6.4.1.3 zijn geformuleerd.

In de eerste plaats moet het gaan om de verwezenlijking van een risico dat aan de opdracht in het bijzonder is verbonden. Schade, geleden door een verkeersongeluk onderweg bij de uitvoering van de opdracht, zal slechts bij uitzondering voor vergoeding in aanmerking komen, nl. wanneer de opdracht zelf zulks een bijzonder risico schiep. Ook mag de verwezenlijking van het risico niet te wijten zijn aan de schuld van de opdrachtnemer zelf (vgl. artikel 1848 BW) of aan een andere oorzaak die voor zijn rekening komt.

Voor vergoeding zal ook niet voldoende aanleiding zijn, indien de opdrachtnemer de schade als gevolg van de uitoefening van zijn beroep of bedrijf lijdt, tenzij het risico van zeer bijzondere aard is. Bepaalde beroepen brengen eigen risico's mee, die in onze maatschappij voor rekening van de beoefenaar plegen te komen, waarmee in de beloning ook veelal rekening wordt gehouden – de stuntman in de avonturenfilm is een kras voorbeeld –, en die ook door een beroeps- of bedrijfsverzekering plegen te worden gedekt. Dat geldt ook voor de arts, als hij zich in een brandend warenhuis moet begeven, maar eveneens als hij een besmettelijke ziekte oploopt. In deze geest de Toelichting Meijers, blz. 991.

Ook bij een opdracht buiten beroep of bedrijf kan bij de vaststelling van loon het risico onder ogen zijn gezien, en ook dan is er geen plaats voor vergoeding der schade. Voor dat laatste bestaat alleen voldoende reden, als er óf geen loon is bedongen óf bij de vaststelling van het loon met (de verwezenlijking van) het risico geen rekening is gehouden, bijv. omdat het risico aan de opdrachtnemer niet bekend was.

Onderdeel e past artikel 7.7.2.4c aan aan de redactie die het artikel in de parlementaire behandeling van w.o. 17 896 heeft verkregen.

Onderdeel f voorziet in de invoering van de regeling der agentuurovereenkomst. Deze is vrijwel letterlijk ontleend aan de derde afdeling «Van de agentuurovereenkomst» van titel 4 van het Eerste Boek van het Wetboek van Koophandel, vastgesteld bij de wet van 23 maart 1977, Stb. 153, en gewijzigd bij de wetten van 10 maart 1984, Stb. 97 en 5 juli 1989, Stb. 312.

De volgende veranderingen zijn echter naast de vernummering aangebracht. Artikel 74a is vervallen, omdat het overbodig is naast de artikelen 7.7.1.2-4. De aanhef van artikel 74d is in artikel 7.7.5.4 enigszins verkort overgenomen wegens het bepaalde in artikel 7.7.1.6 lid 2.

Artikel 74e lid 1 kan vervallen naast artikel 7.7.4.2, waarnaar thans in het voorgestelde lid 1 wordt verwezen. Artikel 7.7.5.5 is overigens gelijk aan artikel 74e leden 2 e.v.

Een bepaling overeenkomstig artikel 74s – aan de bepalingen van de Boeken 6 en 7 aangepast bij het zevende gedeelte van de Invoeringswet Boeken 3, 5 en 6 nieuw BW – kan thans achterwege blijven. De plaatsing van de afdeling in titel 7.7 maakt voldoende duidelijk dat de overige bepalingen van die titel van toepassing zijn voorzover daarvan niet bij de afdeling is afgeweken. Evenzeer is het overbodig juist bij deze overeenkomst in het bijzonder te verwijzen naar bepalingen uit de voor alle wederkerige overeenkomsten geldende regeling van die afdeling 6.5.4.

E. en F. Daar de titels 7.8 (Bewaarneming) en 7.14 (Borgtocht) inmiddels reeds zijn vastgesteld, kunnen de artikelen II en III vervallen.

G. Voorgesteld wordt nog één bepaling toe te voegen aan de regeling van de vaststellingsovereenkomst van titel 7.15. Deze dient ter vervanging van artikel 620 lid 4 Rv, zoals dat bij het eerste gedeelte van de Invoeringswet Boeken 3, 5 en 6 nieuw BW was vastgesteld en wegens de ont koppeling van o.m. titel 7.15, mede in verband met de nieuwe regeling van de arbitrage bij het dertiende gedeelte van die wet is ingetrokken. De bepaling kan thans in titel 7.15 zelf een plaats vinden. De overeenkomst van arbitrage omvat hetgeen in artikel 1020 leden 2 en 3 Rv wordt aangegeven.

Lid 3 van artikel 7.15.1 legt verband tussen bewijsovereenkomsten die tegenbewijs uitsluiten, en vaststellingsovereenkomsten. De verhouding tussen bewijsovereenkomsten, thans geregeld in artikel 180 Rv., en vaststellingsovereenkomsten is ter sprake gekomen in de nadere memorie van antwoord II inzake het bewijsrecht (w.o. 10 377, stuk nr.

13, blz. 27), waar is opgemerkt dat die verhouding bij de invoeringswetgeving van artikel 7.15, in het bijzonder in verband met artikel 7.15.1 lid 3, nader zou worden bezien. Intussen is deze aangelegenheid afdoende geregeld bij de aanpassing van artikel 180 Rv. bij de «bezemwet» (Invoeringswet Boeken 3, 5 en 6 nieuw BW, dertiende gedeelte): daarin wordt thans verwezen naar alle aantastingsgronden van het BW, waaronder ook artikel 7.15.5 zal komen te vallen, voor het geval dat de daar bedoelde beslissing van de partij of een derde een krachtens het beding niet voor tegenbewijs vatbaar bewijs, bijv. een taxatie, oplevert.

Aan de verhouding tussen titel 7.15 en artikel 180 Rv. is eveneens aandacht besteed in de memorie van toelichting op het onderhavige ontwerp, en wel bij artikel 7.15.3, blz. 39 tweede alinea. Daar wordt uitgelegd dat in dat laatste artikel een maatstaf is gekozen die wel lijkt af te wijken van de in art. 180 gebezigde wending «ter vrije bepaling van partijen staan», maar die moet worden gezien als een uitwerking van die wending voor het onderhavige geval.

Dit brengt mee dat artikel 180 Rv, voor zover het gaat om een bewijsovereenkomst die tegenbewijs uitsluit en een geschil op vermogensrechtelijk terrein betreft, voortaan mede in het licht van artikel 7.15.3 zal moeten worden uitgelegd.

H. Wetsvoorstel 17 779 strekte slechts tot vaststelling van een viertal titels van Boek 7, de daarbij passende invoeringswetgeving (aanpassing der overige wetgeving en overgangsrecht) zou deel uitmaken van de Invoeringswet van de Boeken 3–6 BW. Nu dit slechts voor twee der titels 7.9 en 7.4, alsmede voor de lastgeving, is geschied, dient voor het overige dit invoeringsrecht nog tot stand worden gebracht. Het is het eenvoudigst, dat bij het onderhavige wetsvoorstel te doen.

Uit dien hoofde wordt artikel V, dat naar de Invoeringswet verwijst, vervangen door de nieuwe hoofdstukken II en III dat dit invoeringsrecht regelt, en hoofdstuk V met slotbepalingen.

HOOFDSTUK II. AANPASSINGEN VAN HET BURGERLIJK WETBOEK, HET WETBOEK VAN KOOPHANDEL, HET WETBOEK VAN BURGERLIJKE RECHTSVORDERING EN ENIGE ANDERE WETTEN

Artikel I behelst de wijzigingen in het BW die door de vaststelling van Hoofdstuk I nodig worden.

A In Boek I bestaat aan een drietal van zulke wijzigingen behoefte.

In artikel 90 lid 3 kan lastgeving door de ruimere term «opdracht», die ook de verrichting van feitelijke handelingen omvat, worden vervangen. Gaat het om rechtshandelingen, dan zijn daarmee tevens de bijzondere bepalingen van afdeling 7.7.2 omtrent de lastgeving van toepassing.

De wijzigingen, voorgesteld in de artikelen 345 en 441 houden verband met de vervanging der regeling omtrent de dading door die der vaststellingsovereenkomst, die een ruimer toepassingsgebied heeft.

B In Boek 7A kan artikel 1637 betreffende de overeenkomst tot het verrichten van enkele diensten bij de invoering van de regeling der opdracht vervallen. Voorts kan de regeling der dading vervallen wegens de invoering van de regeling der vaststellingsovereenkomst.

Artikel II. In het Wetboek van Koophandel verdwijnt de, in titel 7.7 BW opgenomen, regeling van de agentuurovereenkomst. De tweede afdeling van titel 4 van het Eerste boek, die de rechtspositie van de makelaar regelt, bevat een beroepsregeling die niet door de invoering van Titel 7.7 kan vervallen.

De vierde afdeling betreffende de handelsreiziger, een species van de

arbeidsovereenkomst, behoeft enige aanpassing, daar artikel 75a een aantal verwijzingen naar de agentuurovereenkomst bevat. De daar genoemde artikelen worden thans door de daarmee corresponderende bepalingen uit artikelen 7.7. vervangen.

Artikel III. Het eerste gedeelte van de Invoeringswet Boeken 3, 5 en 6 nieuw BW bevatte aanvankelijk een aantal bepalingen tot wijziging van artikelen van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering waarin naar de regeling der dading werd verwezen. Deze bepalingen zijn wegens de ontkoppeling van het onderhavige wetsontwerp teruggenomen bij het dertiende gedeelte der bovengenoemde wet.

Twee daarvan, nl. die betreffende de artikelen 329 en 398, behoren thans te worden hersteld. De eveneens bij de «bezemwet» vervallen wijzigingen van de artikelen 620 en 621 zijn achterhaald door de nieuwe regeling der arbitrage en behoeven dientengevolge geen herstel; zie alleen hierboven onder G.

Artikel IV. Hetzelfde lot als de bij artikel III genoemde artikelen heeft ook artikel 43 van de Wet op de rechterlijke organisatie getroffen. Ook hier wordt opnieuw wijziging voorgesteld, en wel in een vorm die aansluit bij de voor artikel 329 Rv. gekozen formulering.

Artikel V. Hetzelfde als bij artikel III kan voor artikel 104 van de Faillissementswet worden opgemerkt. Ook van de wijziging daarvan wordt herstel voorgesteld.

Artikel VI. Het is juister in de artikelen 10 en 20 van de Vogelwet te spreken van opdrachtnemers dan van lasthebbers, welk laatste begrip is beperkt tot degenen die een opdracht tot het verrichten van rechtshandelingen hebben, terwijl het in de genoemde artikelen nu juist daarom niet gaat.

Artikelen VII-X. De wijzigingen houden verband met de vervanging van de regels der dading door die der vaststellingsovereenkomst, waarvan de dading een species vormt. Er is naar gestreefd de bestaande regels zakelijk zoveel mogelijk met gelijke inhoud in het nieuwe recht te transponeren. Betreffende de Wet aansprakelijkheid kernongevallen, de Gemeentewet en de Waterstaatswet 1900 kan nog worden opgemerkt dat in reeds aanhangige wijzigingsontwerpen – 20 473, 19 403 en 19 995 – is voorgesteld de te wijzigen bepalingen te laten vervallen. Van het verloop der parlementaire behandeling is dan afhankelijk of de onderhavige voorstellen van de artikelen VIII, IX en X moeten worden gehandhaafd.

HOOFDSTUK III. OVERGANGSBEPALINGEN

De overgangsbepalingen die aan het ontwerp worden toegevoegd, betekenen een aanvulling van de Overgangswet nieuw BW, en wel van Titel 8 daarvan.

In beginsel zijn de nieuwe bepalingen mede van toepassing op overeenkomsten van opdracht en op vaststellingsovereenkomsten die vóór het tijdstip van inwerkingtreding zijn gesloten (artikel 68a Overgangswet), met dien verstande dat vóór het tijdstip van inwerkingtreding, op grond van het oude recht, verkregen rechten uit zulke overeenkomsten blijven gehandhaafd (art. 69, onder a, c en d Overgangswet).

Voor de overeenkomst van opdracht buiten de lastgeving en agentuur

bestaat er geen reden om deze bepalingen met bijzondere voorzieningen aan te vullen. De overeenkomst van opdracht buiten deze species was nauwelijks – immers, slechts in artikel 1637 – geregeld, en artikel 7.7.1.1 lid 2 laat voldoende ruimte tot aanpassing naar gelang van de omstandigheden. Artikel 7.7.1.16 verklaart slechts enkele bepalingen tot dwingend recht; voor daarvan afwijkende bedingen in lopende overeenkomsten zie artikel 79 Overgangswet. Wel moet rekening worden gehouden met de bijzondere overgangsbepalingen voor de lastgeving en de agentuurovereenkomst die thans gelden.

Artikel I Voor de lastgeving is van belang artikel 210 Overgangswet nieuw Burgerlijk Wetboek dat artikel 1841 BW eerbiedigt voor overeenkomsten van lastgeving gesloten vóór de inwerkingtreding van titel 7 van Boek 7, zoals die bij de invoering van de Boeken 3, 5 en 6 nieuw BW wordt ingevoerd. Deze, tot de lastgeving beperkte, eerbiediging moet thans worden gehandhaafd, waarbij er rekening mee moet worden gehouden dat artikel 7.7.1f in de nieuwe titel 7.7.1.8 wordt.

Artikel II. Voor de agentuurovereenkomst geldt thans nog een tweetal overgangsartikelen. In de eerste plaats is dat artikel III van de wet van 23 maart 1977, Stb. 153, luidend:

Op agentuurovereenkomsten die zijn totstandgekomen vóór het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet is deze wet van toepassing van dat tijdstip af.

Bij de bepaling van de vergoeding bedoeld in artikel 74o van het Wetboek van Koophandel wordt de hogere waarde die de handelsagent aan de onderneming van de principaal heeft verschaft in de periode vóór 1 januari 1971, buiten beschouwing gelaten.

In de tweede plaats geldt nog artikel II van de wet van 5 juli 1989, Stb. 312 – welke wet een aantal wijzigingen in de artikelen betreffende de agentuurovereenkomsten aanbracht – luidende:

1. Op agentuurovereenkomsten die zijn tot stand gekomen vóór het tijdstip van in werking treden van deze wet is deze wet van toepassing vanaf 1 januari 1994.

2. Artikel III, tweede lid, van de Wet van 23 maart 1977, Stb. 153, vervalt met ingang van 1 januari 1994.

Tezamen hebben deze bepalingen geleid tot het voorstellen van een artikel 211 Overgangswet, waarvan de eerste twee leden zakelijk gelijke inhoud als die bepalingen hebben.

Omtrent de vaststellingsovereenkomst kan het volgende worden opgemerkt.

Haar wettelijke regeling strekt er mede toe die der dading te vervangen: de dading zal voortaan een species van het genus van titel 7.15 vormen. Dat betekent dat het vereiste der schriftelijke vorm vervalt. Voor het overgangsrecht brengt dit mee dat een overeenkomst, vóór de inwerkingtreding der wet gesloten, die aan dat vereiste niet voldeed, niettemin geldig kan worden, nl. wanneer geen belanghebbende een beroep op de nietigheid heeft gedaan (art. 81 Overgangswet).

In het wetsontwerp is gekozen voor de zgn. dispositieve werking van de vaststellingsovereenkomst, terwijl thans het karakter van de dading – dispositief of declaratief – is betwist. Aan deze onzekerheid voor onder het oude recht getroffen dadingen kan het overgangsrecht geen einde maken; voor vaststellingsovereenkomsten die nadien zijn gesloten, geldt het nieuwe recht.

Is de vaststellingsovereenkomst wel vóór het tijdstip der inwerkingtreding gesloten, maar is de vaststelling zelf op dat tijdstip nog niet tot stand gebracht, dan rusten van dat tijdstip af de in de wet omschreven verbintenissen op partijen.

Artikel 7.15.5. lid 1 scheidt een bevoegdheid tot vernietiging die in het

huidige recht niet bestaat, maar die wel aansluit bij de thans bestaande mogelijkheid tot bestrijding van een bindend advies of een partijbeslissing die zozeer, hetzij uit hoofde van de inhoud, hetzij uit hoofde der wijze van totstandkoming, ingaat tegen redelijkheid en billijkheid, dat een partij in strijd met de goede trouw handelt door de wederpartij daaraan gebonden te houden. Artikel 7.15.5 vindt geen toepassing op de daar bedoelde beslissingen die vóór inwerkingtreding tot stand zijn gekomen (zie de artt. 79–81 Overgangswet), maar bestrijding op grond van de redelijkheid en billijkheid – krachtens artikel 6.1.1.2 lid 2 of 6.5.3.1 lid 2 – blijft mogelijk.

HOOFDSTUK IV bevat de gebruikelijke slotbepalingen.

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin